

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

із навчальної дисципліни

«СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО»

вибіркових компонент

освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

011 «Освітні, педагогічні науки»

м. Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 29.08.2023 № 8)

Розробник:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ **Олена ФЕДОРЕНКО**.

.

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця **Вікторія БУДЯНСЬКА**;

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Технологічний підхід у навчанні.	14	2	2			10	
Тема № 2. Понятійний апарат педагогічної технології.	14	2	2			10	
Тема № 3. Зміст та система принципів педагогічної технології	18	4	4			10	
Тема № 4. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності	16	2	2			12	
Тема № 5. Характеристика інтенсивних технологій навчання.	14	2	2			10	
Тема № 6. Тренінгові технології навчання.	18	4	4			10	
Тема № 7. Ігрові технології навчання.	18	4	4			10	
Тема № 8. Технологія організації групової навчальної діяльності.	16	4	4			8	
Тема № 9. Проектна технологія навчання.	20	4	4			12	
Тема № 10. Нові інформаційні технології (НІТ) навчання, їх характеристика.	14	2	4			8	
Всього за семестр № 3:	150	30	30			90	Екзамен

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 2: Понятійний апарат педагогічної технології

Семінарське заняття. Понятійний апарат педагогічної технології

Навчальна мета заняття: визначити рівень засвоєння матеріалу з даної теми, рівень сформованості уявлень про сутність педагогічної технології предмет, цілі, завдання та її місце в загальній системі педагогічної науки.

Кількість годин – 2

Навчальні питання:

1. Технологічний підхід в оволодінні знаннями.
2. Сутність педагогічної технології, її структура.

3. Зміст понять: «освітні технології», «педагогічні технології», «технології навчання», «технології виховання», «персоніфіковані технології».

4. Рівні визначення поняття «Педагогічна технологія».

5. Фактори та аспекти нових педагогічних технологій.

6. Загальні психолого-педагогічні та філософсько-педагогічні категорії: «об'єкт», «суб'єкт».

7. Поняття «педагогічна стратегія» та «педагогічна тактика», «ситуація», «операція», «взаємодія», «етична парадигма», «ціннісний зміст», «соціально-психологічне самопочуття» та їх характеристика.

8. Сукупність технологічного інструментарію педагога.

9. Поняття «педагогічний вплив», його специфіка та призначення.

Методичні вказівки

При проведенні семінарського заняття перед виконанням вправ звернути увагу на:

- поняття педагогічної технології, основні якості сучасних педагогічних технологій;

- структуру педагогічної технології: концептуальна основа; змістовна частина навчання; цілі навчання – загальні і конкретні; зміст навчального матеріалу; процесуальна частина – технологічний процес; організація навчального процесу; методи і форми навчальної діяльності школярів; методи і форми роботи вчителя; діяльність вчителя по управлінню процесом засвоєння матеріалу; діагностика навчального процесу;

- критерії технологічності. Технологія і зміст освіти. Технологія і майстерність. Джерела і складові частини нових педагогічних технологій. Соціальні перетворення і нове педагогічне мислення;

- наукові основи педагогічних технологій. Теорія змістовного узагальнення В.В.Давидова - Д.Б. Ельконіна. Теорія поетапного формування розумових дій. Біхевіористські теорії навчання. Теорія нейролінгвістичного програмування.

Завдання для проведення заняття:

1. Розробіть схему застосування форм і методів навчання у педагогічній технології.

2. Побудуйте узагальнену структуру педагогічної технології.

Література:

Основна: 1, 2,3,4,5

Допоміжна: 2,5,6,7

Тема № 3: Зміст та система принципів педагогічної технології.

Семінарське заняття. Зміст та система принципів педагогічної технології.

Навчальна мета заняття: визначити рівень засвоєння матеріалу з даної теми, рівень сформованості уявлень про систему принципів педагогічних технологій та взаємозв'язок загальних, приватних та додаткових принципів використання сучасних педагогічних технологій у навчальному процесі; розвивати вміння застосовувати знання щодо системи технологічних принципів в організації навчального процесу у закладах вищої освіти.

Кількість годин – 2

Навчальні питання:

1. Цілісний характер педагогічної технології, її структурний зміст.
2. Співвідношення цілого та часткового. Основні технічні елементи.

Додаткові технічні елементи, їх зв'язок.

3. Поняття «принцип». Загальні принципи педагогічної технології:
4. Приватні принципи та їх характеристика.
5. Додаткові принципи педагогічної технології

Методичні вказівки

При проведенні семінарського заняття перед виконанням вправ звернути увагу на:

- цілісний характер педагогічної технології, її структурний зміст. Співвідношення цілого та часткового. Основні технічні елементи. Додаткові технічні елементи, їх зв'язок. Поняття «принцип»;

- загальні принципи: суб'єктності, цінності, системності;

- приватні принципи: свободи вибору, ампліфікації, тут та зараз.

- додаткові принципи: поля, особистісного впливу.

Завдання для проведення заняття:

1. Визначте, якими принципами поведінки Ви керуєтесь, коли знаходитесь на лекції, в гостях, в магазині, в театрі. Проаналізуйте особливості цих принципів. Яка роль наших принципів в конструюванні поведінки?

2. Прослідкуйте за впливом ампліфікованого впливу: скажіть людині: що вам подобається щось, що вам дуже подобається це і ви б бажали, щоб так було завжди в вашому житті. Що ви побачили в реакції людини?

3. Використайте питання «Чого ти бажаєш?» в ситуації не дуже приємної поведінки людини. Прослідкуйте коректуючий вплив цього питання.

Література:

Основна: 1, 2,3,4,5

Допоміжна: 1,2,5,6,7

Тема № 4: Історія виникнення технологій розвивального навчання.

Семінарське заняття. Історія виникнення технологій розвивального навчання.

Навчальна мета заняття: визначити рівень засвоєння матеріалу з даної теми, рівень сформованості уявлень про основні дидактичні системи та концепції; розвивати вміння використовувати провідні педагогічні ідеї технології в організації та проведенні навчального процесу у закладах вищої освіти.

Кількість годин – 4

Навчальні питання:

1. Дидактичні системи та їх характеристика.
2. Сучасні закордонні та вітчизняні дидактичні концепції. Історія виникнення технології

3. Концептуальні положення систем розвивального навчання

4. Цілі та завдання розвивального навчання, модель його реалізації.

5. Вимоги до особистості педагога та досвід впровадження розвивального навчання у системі освіти України.

Методичні вказівки

При проведенні семінарського заняття перед виконанням вправ звернути увагу на:

- дидактичні системи та їх характеристика. Сучасні закордонні та вітчизняні дидактичні концепції;

- історія виникнення технології (ідеї Платона, Аристотеля, Сократа, Я.Коменського, Ж.Руссо, Й.Песталоцці, Ф.Дістерверга, К.Ушинського, Г.Ващенко);

- концептуальні положення систем розвивального навчання Л.Виготського, Л.Занкова, В.Давидова, Д.Ельконіна. Головні цілі та завдання розвивального навчання, модель його реалізації: зміст технології розвивального навчання, особливості методики;

- вимоги до особистості педагога та досвід впровадження розвивального навчання у системі освіти України.

Завдання для проведення заняття:

1. Дайте тлумачення висловів:

- Я.Коменський: "Альфою і омегою нашої дидактики хай буде пошук і відкриття засобу, при якому ті, хто учить, менше б навчали, а учні ж більше б училися".

- К.Ушинський: "Наставник повинен тільки допомагати вихованцю боротися з труднощами досягнення того чи іншого предмета; не вчити, а дише допомагати вчитися".

- В.Сухомлинський; "Кожен учитель повинен бути вмілим, вдумливим вихователем розуму учнів. Розумове виховання у процесі навчання здійснюється лише тоді, коли нагромадження знань учитель розглядає як один із засобів розвитку пізнавальних та творчих сил, гнучкої, допитливої думки".

Література:

Основна: 1, 2,3,4,5

Допоміжна: 1,2,5,6,7

Тема № 5: Структура педагогічної технології.

Семінарське заняття. Структура педагогічної технології.

Навчальна мета заняття: визначити рівень засвоєння матеріалу з даної теми, рівень сформованості уявлень про ознаки технологічності освітнього процесу, джерела, складові педагогічних технологій; розвивати вміння аналізувати структуру педагогічної технології.

Кількість годин – 4

Навчальні питання:

1. Ознаки технологічності освітнього процесу.
2. Методологічні вимоги (критерії технологічності).
3. Джерела і складові нових педагогічних технологій за Г.К. Селевко.
4. Основні компоненти педагогічної технології
5. Структура аналізу педагогічної технології.

Методичні вказівки

При проведенні семінарського заняття перед виконанням вправ звернути увагу на:

- ознаки технологічності освітнього процесу. Методологічні вимоги (критерії технологічності): концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність;

- джерела і складові нових педагогічних технологій за Г.К. Селевко: соціальні перетворення і нове педагогічне мислення; наука – педагогічна, психологічна, суспільні науки; передовий педагогічний досвід; досвід минулого, український і закордонний; народну педагогіку (етнопедагогіку).

- основні компоненти педагогічної технології: концептуальний, змістово-процесуальний, професійний компонент;

- структуру аналізу педагогічної технології: Ідентифікація педагогічної технології. Назва технології. Концептуальна частина. Особливості змісту освіти. Процесуальна характеристика. Програмно-методичне забезпечення.

Завдання для проведення заняття:

1. Проаналізуйте сутність педагогічної технології згідно схеми

Змістовний блок	Сутність проблеми	Питання технологічного рішення
Людина-група	Організація роботи викладача з групою	Структура групових занять Зміст групових занять Психологічний клімат

Література:

Основна: 1, 2,3,4,5

Допоміжна: 1,2,5,6,7

1. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна:

1. Аніщенко О.В., Яковець Н.І. А 67 Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник / За заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
<http://lib.iitta.gov.ua/26574/1/Anishchenko%20O.%20Modern%20educational%20technology.pdf>

2. Дичківська, І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 303 с.

3. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1939/1/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20.pdf>

4. Прокопенко І.Ф., Євдокимов. В.І. Педагогічні технології : навч. посіб. : Затверджено МОН України. Х. : Колегіум, 2005. 224 с.

5. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник /

Автор-укладач Федорчук Е.І. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006., ст. 212.
http://tutor-best.kh.ua/wp-content/uploads/2017/08/Such.ped_tehnologii.pdf.

Допоміжна :

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Кондор, 2016. 271 с.
  2. Зайченко І.В. Педагогіка : навч. посіб. : Допущено МОН України. К. : Освіта України: КНТ, 2008. 528 с.
  3. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Затверджено МОН України. К. : Знання, 2011. 488 с.
  4. Нові інформаційні технології навчання в учбових закладах України : Статті по матеріалам докладов 6-ой научно-метод. конф. / М-во образования Украины; Ин-т содержания и методов обучения; Одес. гос. морской ун-т; Одес. ин-т внутр. дел МВД Украины. Одесса, 1998. 258 с.
  5. Ортинський, В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Київ : Центр учб. літ., 2016. 471 с.
  6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Рекомендовано МОН України / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. К. : Знання, 2007. 496 с.
  7. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / О.М. Рубан, Л.О. Рубан, П.В. Максименко, С.В. Мороз; МВС України, Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС. Кіровоград : Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС, 2010. 110 с.
- Фіцула М.М. Педагогіка : Навч. посібник : Рекомендовано МОН України. К. : Академвидав, 2005. 560 с.